

Notitie van bevindingen van vleermuisonderzoek in het kader van de Natuurwetgeving

Dorpsstraat 113 St. Willebrord

Colofon

Het onderzoek en de rapportage vonden plaats onder beheer van De Rooy; Landschappelijk. Tekst, foto's en samenstelling door B.J.C. de Rooy in opdracht van Kragten BV.

Te citeren als: De Rooy, B.J.C. (2024). *Notitie van bevindingen van vleermuisonderzoek in het kader van de natuurwetgeving. Dorpsstraat 113 St. Willebrord*. De Rooy; Landschappelijk, Elsloo

Alle rechten uitdrukkelijk voorbehouden. Het copyright ligt bij de uitvoerder.

Voor meer informatie kunt u een e-mail sturen aan bjcderooy@gmail.com

Rapportnummer: R2023032V1

Status rapport: 16 januari 2024, concept

Totaal aantal pagina's: 11

Afbeelding voorblad: Aanzicht van de westgevel van het voormalige Rabobankgebouw in het plangebied.

Inhoud

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Plangebied	4
1.3	Doelen	5
2	Onderzoeksvragen.....	5
3	Werkwijze	5
3.1	Veldonderzoek.....	5
3.2	Verrichte veldbezoeken	6
3.3	Bureauonderzoek	6
4	Ingreep en wettelijk kader	7
4.1	Ingreep	7
4.2	Wettelijk kader	7
5	Resultaten	7
6	Conclusies.....	8
6.1	Vervolgmaatregelen	9
7	Bronvermelding	10
7.1	Literatuur	10
7.2	Websites.....	11

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens om het bestaande gebouw (een voormalig bankgebouw van de Rabobank) te slopen, bestrating te verwijderen, bomen te kappen en groenstructuren te rooien. Uit een ecologische potentie-inschatting d.d. 17 april 2023¹ is gebleken dat de aanwezigheid van vliegroutes en paarverblijfplaatsen van vleermuizen niet kan worden uitgesloten. De vliegroutes van vleermuizen kunnen aanwezig zijn langs bestaande bomenrijen. Paarverblijven van vleermuizen kunnen aanwezig zijn in en/of aan aanwezige bomen en het voormalige bankgebouw.

Nationale en internationale wet- en regelgeving verplicht de initiatiefnemer om onderzoek te doen naar de functies van het plangebied voor vleermuizen. Daartoe dient te worden bepaald of de gunstige staat van instandhouding op populatieniveau in het geding kan komen. Tevens heeft de initiatiefnemer de plicht om te (laten) bepalen of de ingreep een verslechtering van de ecologische functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen tot gevolg heeft.

Deze notitie beschrijft de bevindingen van het vleermuisonderzoek naar aanleiding van het verrichte veldwerk en de daarbij verkregen gegevens. Er wordt gebruik gemaakt van zowel de gegevens van het batdetectoronderzoek als de eigen visuele bevindingen in het veld. Dit document gaat eveneens nader in op de gevolgen van de vastgestelde functies voor de voortzetting van de ingreep.

1.2 Plangebied

Het plangebied bestaat uit een perceel met een gebouwcomplex, bestrating, een boomsingel van

Afbeelding 1. Ligging van het plangebied in rood weergegeven.

¹ De Rooy, B. (2023). Ecologische quickscan in het kader van de Wet Natuurbescherming. Dorpsstraat 113, St. Willebrord. De Rooy; Landschappelijk, Elsloo

laanbomen, enkele solitaire bomen en enkele groenstructuren. Het is gelegen aan de Dorpsstraat 113 te St. Willebrord in de gemeente Rucphen en in de provincie Noord-Brabant. Het kerkdorp St. Willebrord ligt tussen de twee steden Roosendaal en Breda. Het plangebied bevindt zich in het dorpscentrum van St. Willebrord.

1.3 Doelen

Deze rapportage bespreekt de resultaten van het uitgevoerde vleermuisonderzoek in het plangebied. Het maakt duidelijk óf ecologische functies van vleermuissoorten aanwezig zijn en waar deze zich bevinden. Daarnaast wordt duidelijk of de gunstige staat van instandhouding van aanwezige vleermuispopulaties in het geding is door de voorgenomen ingreep. Ten slotte heeft dit rapport als doel om te bepalen of de voorgenomen ingreep een ontheffing van de Wet Natuurbescherming vereist ten aanzien van onderhavige soorten en/of kan worden volstaan met aangepast werken.

2 Onderzoeksvragen

Middels het vleermuisonderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in de deelgebieden?;
- Welke functies hebben de deelgebieden voor de aanwezige soorten vleermuizen? (Het onderzoek richt zich specifiek op de aanwezigheid van vliegroutes en paarverblijfplaatsen);
- Is door de ingreep sprake van een negatief effect op aanwezige vliegroutes en paarverblijfplaatsen van vleermuizen?;
- Is door de ingreep sprake van een overtreding van de Wet Natuurbescherming?;
- Is een ontheffing van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk alvorens de ingreep uit te kunnen voeren? Kan worden volstaan met aangepast werken?

3 Werkwijze

3.1 Veldonderzoek

Het belangrijkste doel van het onderzoek naar vleermuizen in het plangebied was het vaststellen of uitsluiten van vliegroutes en paarverblijven. Daarbij is de meest recente versie van het Vleermuisprotocol² voor de te volgen onderzoeksmethodiek en -periodiciteit gebruikt. Voor uitgebreide richtlijnen verwijzen wij daar uitdrukkelijk naar. In het kader van deze notitie wordt de methodiek bij de opdrachtgever als bekend verondersteld.

Het plangebied is geïnventariseerd door een ecooloog met ruime ervaring met vleermuisonderzoek. In het veld is primair gewerkt met een batdetector van het type Pettersson D240x met een hoofdtelefoon. Ter ondersteuning is een opnameapparaat van het type Tascam DR-05 gehanteerd, en een tweede batdetector van het type Anabat Scout. Deze laatste is in staat om automatisch opnamen te maken van vleermuisgeluiden en deze als .WAV-bestand op te slaan op een geheugenkaart inclusief geografische coördinaten ('geo-tag') en tijdstip(pen). Tevens kan een spraaknotitie worden ingesproken die eveneens

² Het protocol voor vleermuisinventarisaties', Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, d.d. 1 januari 2021. Bron: <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

wordt voorzien van een geo-tag. De door de Anabat Scout gemaakte .WAV-bestanden kunnen door middel van speciale software ('Anabat Insight') in een sonogram worden gevisualiseerd. Op grond van dit sonogram en de feitelijke opnamen zijn de geluiden definitief te determineren.

In het veld zijn waarnemingen conform onderstaande parameters beschreven:

- soort
- foeragerend (inclusief connectiviteit met object, bv. boom, weiland of water)
- vliegroute (inclusief richting)
- paarverblijf (inclusief type object, hoogte en vastgesteld aantal in/uitvliegers)
- sociale roep (inclusief type object en hoogte).

3.2 Verrichte veldbezoeken

Het vleermuisonderzoek in het plangebied is uitgevoerd in drie dagdelen. Het plangebied is onderzocht op de aanwezigheid van vliegroutes en paarverblijven. Beide onderzoeken zijn conform het Vleermuisprotocol gedeeltelijk gecombineerd. In onderstaande tabel 1 zijn de onderzoeksdatum, het tijdstip en de weersomstandigheden weergegeven.

Ronde	Datum	Tijdstip	Windkracht (Beaufort)	Temperatuur (* Celsius)	Bewolkingsgraad	Neerslag
K1	16-6-2023	21:50 - 23:50	1	26	helder	droog
K2/P1	16-8-2023	22:30 - 00:30	1	19	Zwaar bewolkt	Droog
P2	20-9-2023	23:30 - 01:30	3	18	Zwaar bewolkt	Droog

Tabel 1. Weersomstandigheden ten tijde van de veldbezoeken. 'K1' betekent de eerste onderzoekronde naar vliegroutes. 'P1' betekent de eerste onderzoekronde naar paarverblijven.

3.3 Bureauonderzoek

De waarnemingen van het vleermuisonderzoek zijn in het veld digitaal vastgelegd in zowel een mobiel GIS³ als op de geheugenkaart van de Anabat Scout.

De gegevens van het vleermuisonderzoek zijn na het veldwerk geconverteerd naar GIS-bestand ter visualisatie en analyse van de resultaten.

De resultaten zijn daaropvolgend aangewend om de effecten van de voorgenomen ingre(e)p(en) te toetsen aan de relevante wetsartikelen van de Wet Natuurbescherming.

4 Ingreep en wettelijk kader

4.1 Ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om het bestaande gebouw te slopen, bestrating te verwijderen, bomen te kappen en groenstructuren te rooien. Na deze sloopfase wordt door de initiatiefnemer een appartementencomplex gerealiseerd. Het onderhavige onderzoek behandelt de gevolgen van het slopen van het gebouw en kappen van bomen voor vliegroutes en paarverblijven van vleermuizen.

4.2 Wettelijk kader

Indien door sloopwerkzaamheden verstoring optreedt van de functionaliteit van het plangebied als vliegroute en paarverblijf van vleermuizen, dan is sprake van overtreding van artikel 3.5, lid 1 en 2 van de Wet Natuurbescherming. De leden van dit wetsartikel luiden als volgt:

Artikel 3.5

Lid 1. *Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn⁴, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.*

Lid 2. *Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.*

De sloopwerkzaamheden kunnen tot gevolg hebben dat vliegroutes van vleermuizen verdwijnen en paarverblijfplaatsen van vleermuizen worden vernietigd. Daarbij kunnen individuele dieren eveneens worden gedood, verwond en/of verstoord.

5 Resultaten

Gedurende alle onderzoekrondes zijn foeragerende individuen van gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) waargenomen (zie Afbeelding 2). Alle individuen maakten gebruik van de in het plangebied aanwezige bomen om te foerageren. Gedurende het onderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van vliegroutes.

Gedurende het onderzoek naar paarverblijven zijn uitsluitend roepende mannetjes van gewone dwergvleermuis waargenomen rondom een Noorse esdoorn (*Acer platanoides*) (zie Afbeelding 3). Dit betreffen twee afzonderlijke, enkele waarnemingen op respectievelijk 16 augustus 2023 en 20 september 2023. Gedurende beide onderzoekrondes kon niet exact worden vastgesteld waar zich in of aan de boom de verblijfplaats bevond⁵. Op grond van het waargenomen gedrag van het betreffende dier van beide waarnemingen, is de Noorse esdoorn een paarverblijf voor minstens één individu van gewone dwergvleermuis. Nabij het aanwezige gebouw zijn geen roepende vleermuizen waargenomen. Daarmee zijn geen paarverblijven van vleermuizen aanwezig in het gebouw.

⁴ Alle Nederlandse vleermuissoorten worden uitdrukkelijk vermeld in de Habitatrichtlijn.

⁵ Mannetjes van gewone dwergvleermuis vliegen roepend rondom objecten in het landschap om wijfjes te lokken. Dat kunnen gebouwen zijn, maar ook bomen, bruggen en lantaarnpalen. Tevens kunnen mannetjes in het open veld roepen, zonder dat er sprake is van een duidelijk aanwijsbaar object.

Gedurende de onderzoeksrondes werden foeragerende vleermuizen in relatief lage dichtheden waargenomen in en rondom de aanwezige bomen in het plangebied. Op grond van het zeer kleine oppervlak van het plangebied en de relatief zeer grote oppervlakte aan bestrating, is het plangebied niet te beschouwen als essentieel foerageergebied voor vleermuizen. Tevens is voldoende alternatief foerageergebied in de directe nabijheid aanwezig.

Afbeelding 2. Resultaten van het vleermuisonderzoek in het plangebied.

6 Conclusies

Aangezien gedurende het onderzoek geen omstandigheden gebleken zijn voor de aanwezigheid van vliegroutes in het plangebied, levert het kappen van aanwezige bomen met betrekking tot vliegroutes van vleermuizen geen overtreding op van de Wet Natuurbescherming.

Op grond van het feit dat paarverblijven van vleermuizen in het aanwezige gebouw niet zijn aangetroffen, kan worden vastgesteld dat de sloop van het gebouw geen overtreding van de Wet Natuurbescherming oplevert met betrekking tot paarverblijven van vleermuizen ter plaatse.

Naar aanleiding van twee afzonderlijke, enkele waarnemingen van roepende mannetjes gewone dwergvleermuizen nabij een Noorse esdoorn (zie Afbeelding 3), kan worden geconcludeerd dat deze Noorse esdoorn een paarverblijf vormt voor gewone dwergvleermuis. Daarmee vormt de kap van deze boom een overtreding van de Wet Natuurbescherming. In of nabij overige bomen in het plangebied zijn geen roepende mannetjes van vleermuizen waargenomen, waarmee uitsluitend in de Noorse esdoorn een paarverblijf aanwezig is.

Afbeelding 3. Exacte locatie van de Noorse esdoorn die paarverblijf vormt voor gewone dwergvleermuis in het plangebied.

Op grond van de weersomstandigheden ten tijde van de veldbezoeken (zie Tabel 1), kunnen de conclusies van dit onderzoek redelijkerwijs als bestendig worden beschouwd.

6.1 Vervolgmaatregelen

De conclusies geven geen aanleiding om vervolgmaatregelen te treffen ten aanzien van vliegroutes nabij de aanwezige bomen in het plangebied.

Indien de Noorse esdoorn in het plangebied, die een paarverblijf vormt voor gewone dwergvleermuis, dient te worden gekapt, dan is het opstellen van een mitigatieplan en de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk. Aangezien uitsluitend in deze boom een paarverblijf is aangetroffen, zijn voor de kap van de overige bomen geen vervolgmaatregelen ten aanzien van paarverblijven noodzakelijk. Dit geldt eveneens voor het aanwezige gebouw, waar geen paarverblijven van vleermuizen aanwezig bleken.

Voor foeragerende dieren is voldoende alternatief gebied in de directe nabijheid van het plangebied aanwezig. De aanvraag van een ontheffing van de Wet Natuurbescherming is hiermee niet noodzakelijk. Op grond van het geringe belang van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen, wordt een aangepaste werkmethode eveneens niet noodzakelijk geacht.

7 Bronvermelding

7.1 Literatuur

- Barataud, M, Y. Tupinier & H. Limpens (2020). Acoustic ecology of European Bats. Species identification, Study of their habitats and foraging behaviour. Inventaires & biodiversité series; Biotope – Muséum national d'Histoire naturelle (second edition)
- BIJ12 (2017). Juridisch kader kennisdocumenten. BIJ12, Utrecht (versie 1.0)
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis. BIJ12, Utrecht (versie 1.0)
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis. BIJ12, Utrecht (versie 1.0)
- Broekhuizen, S. et al. (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- De Waard, R. & B. Oortwijn (2016). Hoofdpijnen omgevingsrecht. Berghauser Pont Publishing, Amsterdam (2^e druk)
- Dienst Landelijk Gebied (2014). Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Zwolle
- Dienst Landelijk Gebied (2014). Soortenstandaard Ruige dwergvleermuis. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Zwolle
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill (2011). Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Biologie, kenmerken en bedreigingen. Tirion Uitgevers, Baarn
- Dietz, C. & A. Kiefer (2017). Veldgids Vleermuizen van Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist
- Floron (2011). Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist
- Herder, P. et al. (2017). Handboek Natuurbeschermingsrecht. Berghauser Pont Publishing, Amsterdam (eerste druk)
- Huizinga, N. et al. (2010). Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg (SNL), Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht (eerste druk)
- Lange, R. et al (1994). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging/VZZ
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman (2011). Cursus vleermuizen en planologie. Cursusmap, Zoogdierverseniging.

Middleton, N. et al. (2020). Social calls of the bats of Britain and Ireland. Pelagic publishing, Exeter (3^e druk)

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (15-01-2016)].

Peeters, H. & K. Wheeler (2008). Vogels en de Wet.nl. Vereniging Politie Dieren- en Milieubescherming

Punt, A., P.J.H. van Bree, J. de Vlas & G.J. Wiersema (1974). De Nederlandse vleermuizen. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Hoogwoud

Runkel, V. et al. (2021). The handbook of acoustic bat detection. Pelagic publishing, Exeter.

Schober, W. & E. Grimmberger (2001). Gids van de Vleermuizen van Europa, Azoren en Canarische Eilanden. Tirion Uitgevers, Baarn

Van Diepenbeek, A. (2015). Veldgids Diersporen. KNNV Uitgeverij, Zeist

7.2 Websites

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01>

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

<https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

www.waarneming.nl